

Prima instanță: Judecătoria Orhei, sediul central (E. Ciubotaru)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (L. Pruteanu, Iu. Cotruță, N. Simciuc)

Î N C H E I E R E

16 octombrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Oleg Sternioală
Galina Stratulat
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Dumitru Cociug, reprezentat de avocatul Vasile Stavilă,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Dumitru Cociug împotriva Elenei Savciuc, intervenienți accesorii notarul Denis Bejenari, Agenția Serviciu Publice și Serviciul Cadastral Teritorial Orhei cu privire la anularea parțială a certificatului de moștenitor, radierea parțială din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate, înregistrarea parțială și recunoașterea dreptului de proprietate, și obligarea Serviciului Cadastral Teritorial Orhei să înregistreze dreptul de proprietate asupra bunului imobil,

împotriva deciziei din 05 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 19 februarie 2018, Dumitru Cociug a depus cerere de chemare în judecată împotriva Elenei Savciuc, intervenienți accesorii notarul public Denis Bejenari și Agenția Servicii Publice, Serviciul cadastral teritorial Orhei, prin care a solicitat anularea parțială a certificatului de moștenitor nr. 8483 din 16 noiembrie 2006, autentificat de notarul public Bejenari Tatiana, prin care Rață Efrosinia a fost declarată unicul moștenitor legal al patrimoniului succesoral rămas după decesul Ecaterinei Cociug, cu indicarea a ½ cotă-parte în loc de una cotă a dreptului de proprietate asupra bunului imobil cu nr. cadastral XXX, situat în XXX, radierea parțială din registrul bunurilor imobiliare dreptul proprietate înregistrat după Rață Efrosinia asupra bunului imobil cu nr. cadastral XXX, situat în XXX, cu înregistrarea după aceasta a ½ cotă-parte a dreptului de proprietate asupra bunului imobil menționat supra, recunoașterea dreptului de proprietate asupra ½ cotă-parte asupra bunului imobil cu nr. cadastral XXX, situat în XXX după Dumitru Cociug, și obligarea Organului cadastral teritorial Orhei, să înregistreze dreptul de proprietate asupra ½ cotă-parte asupra bunului imobil cu nr. cadastral XXX, situa s. Berezlogi din r-ul Orhei, după Dumitru Cociug.

În motivarea acțiunii a indicat că s-a născut în XXX, în familia lui Cociug

Vasilii și Cociug Varvara, care au fost căsătoriți din XXX. În perioada căsătoriei, aceștia și-au construit o casă individuală de locuit, în care au conviețuit împreună.

La 23 martie 1965, după decesul mamei sale, a rămas să locuiască împreună cu tatăl său în casa părintească. În anul XXX, tatăl său s-a recăsătorit cu Cociug Ecaterina, care avea o fiică din afara căsătoriei - Rață Efrosinia.

În anul 1967 a fost înrolat în armata sovietică pentru îndeplinirea serviciului militar, de unde s-a reîntors la casa părintească tocmai peste 2 ani și 6 luni. În anul XXX s-a căsătorit, iar din căsătorie are doi copii.

A menționat că a locuit cu familia în diferite localități din r-ul Orhei, în dependență de unde era repartizat în calitate sa de specialist în agricultură.

La XXX a decedat tatăl său Cociug Vasilii. Nu a acceptat în termen moștenirea rămasă, dar a contribuit în continuare la gestionarea și îngrijirea casei părintești prin efectuarea reparației capitale a acesteia. După decesul tatălui sau, nimeni din succesori nu s-a adresat la notar cu o declarație de acceptare a succesiunii rămase după moartea tatălui și anume ½ cotă-parte din bunurile imobile cu nr.cadastral XXX, amplasate în XXX, cu toate că de facto în gospodărie a rămas să locuiască Cociug Ecaterina.

A susținut că la 23 noiembrie 2006, în baza certificatului de moștenitor legal nr. 8483 din 16 noiembrie 2006, după Rață Efrosinia a fost înregistrat în Registrul bunurilor imobile dreptul de proprietate asupra întregului bun imobil cu nr. cadastral XXX, amplasat în sXXX.

Din anul 2006 a fost plecat la muncă peste hotarele Republicii Moldova, iar în această perioadă, prin hotărârea Judecătoriei Orhei din 26 iunie 2007, a fost declarat ca persoană decedată.

Ulterior, la 17 iulie 2009 de către aceeași instanță hotărârea privind declararea persoanei decedate din 26 iunie 2007 a fost anulată.

A accentuat că în perioada cât a fost plecat peste hotare și a fost declarat persoană decedată, a fost eliberat un certificat de moștenitor legal cu nr. 8483 din 16 noiembrie 2006 asupra masei succesorele rămase după decesul tatălui său, inclusiv și a casei părintești, pe numele Efrosiniei Rață, care ulterior a fost înregistrat la Oficiul Teritorial Cadastral Orhei. După ce a fost anulată hotărârea privind declararea persoanei ca fiind decedată, a început să acumuleze actele necesare pentru a-și recupera dreptul său la cota-parte din bunurile rămase după decesul tatălui, inclusiv și a casei părintești. Adresându-se la notarul public, i-a fost eliberat un certificat cu nr. 264 din 25 mai 2017, potrivit căruia, în urma decesului lui Cociug Vasilii, nu a fost autentificat nici un testament și nu a fost deschisă procedura succesorală, iar conform certificatului nr. 551 din 23 noiembrie 2017 este constatat că în urma decesului mamei sale, Cociug Varvara, procedura succesorală nu a fost deschisă și din numele ei nu a fost autentificat niciun testament.

A susținut că potrivit certificatului eliberat de OCT Orhei din 27 noiembrie 2017, toate bunurile imobile cu nr. cadastral XXX, situate în XXX și care anterior au aparținut părinților săi, la momentul respectiv erau înregistrate după Rață Efrosinia în baza certificatului de moștenitor nr. 8483 din 16 noiembrie 2006, fapt confirmat și prin certificatul nr. 49 din 14 iulie 2014 eliberat de Primăria satului Berezlogi.

După decesul Efrosiniei Rață, s-a adresat la Primăria Berezlogi pentru a afla care este soarta casei părintești, iar prin răspunsul nr. 2 din ianuarie 2018, a fost informat că în posesia averii succesorele a acesteia, în baza testamentului nr. 7786 din 04 decembrie 2013 și a certificatului de moștenitor legal din 29 decembrie 2017, a intrat

Elena Savciuc, domiciliată în XXX.

Consideră că eliberarea certificatului de moștenitor legal nr. 8483 din 16 noiembrie 2006, a avut loc fără respectarea prevederilor legale. Subsecvent, a remarcat că potrivit art. 1500 din Codul civil, după decesul tatălui său urma să fie moștenitor împreună cu Cociug Ecaterina, revenindu-i fiecăruia câte 1/2 cotă-parte din casa părintească și terenul aferent al acesteia, iar în cazul în care unicul moștenitor al Ecaterinei Cociug era fiica acesteia Rață Efrosinia, ultima urma să devină moștenitoare și în consecință proprietară a 1/2 cotă-parte din bunul imobil cu nr. cadastral XXX.

Dumitru Cociug a accentuat că este în imposibilitate de a-și realiza dreptul său de proprietate asupra bunurilor imobile cu nr. cadastral XXX, amplasate în XXX, rămase în calitate de masă succesorală după decesul părinților săi și din acest considerent a înaintat cererea de chemare în judecată.

A susținut că certificatul de moștenitor legal nr. 8483 din 16 noiembrie 2006 este lovit de nulitate absolută din considerentul că potrivit certificatului în cauză se atestă că moștenitor al averii defunctei Cociug Ecaterina, este fiica acesteia Rață Efrosinia, însă tot prin acest certificat, se atestă că bunurile imobile cu nr. cadastrale XXX, amplasate în XXX, sunt parte integrantă a averii succesoriale rămase după decesul Ecaterinei Cociug.

A mai indicat că fiind unicul moștenitor descendent al defunctului Cociug Vasilii, nu s-a refuzat de partea din masa succesorală care-i revenea conform legii, considerînd că certificatul de moștenitor legal nr. 8483 din 16 noiembrie 2006, a fost încheiat în baza unei erori considerabile. La emiterea certificatului respectiv, a existat o reprezentare falsă a ceea ce ține de calitățile substanțiale ale obiectului acestui certificat de moștenitor legal, adică a situației ce ține de bunurile imobile cu nr. cadastrale XXX, amplasate în XXX. Ori, chiar și în cazul în care și-ar fi realizat la timp dreptul de succesiune asupra masei succesoriale rămase după decesul părinților săi, urma să primească succesiunea asupra 1/2 cotă-parte din bunurile imobile cu nr. cadastral XXX, amplasate în XXX, din motiv că tot bunul indicat supra, este proprietate în devălmășie a părinților săi. Astfel, prin prisma art. 227 alin. (1), art. 220 alin. (1) Cod civil, certificatul de moștenitor legal nr. 8483 din 16 noiembrie 2006 este lovit de nulitate absolută.

Prin hotărârea din 01 februarie 2019 a Judecătorei Orhei, sediul Central, s-a respins ca fiind depusă tardiv, cererea de chemare în judecată depusă de către Dumitru Cociug împotriva Elenei Savciuc, intervenienți accesorii notarul Denis Bejenari, Agenția Serviciu Publice și Serviciul Cadastral Teritorial Orhei cu privire la anularea parțială a certificatului de moștenitor, radierea parțială din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate, înregistrarea parțială și recunoașterea dreptului de proprietate, și obligarea Serviciului Cadastral teritorial Orhei să înregistreze dreptul de proprietate asupra bunului imobil.

Măsura de asigurare a acțiunii, anume sechestrul aplicat asupra bunurilor imobile cu nr. cadastral XXX, amplasate în sXXX prin încheierea Judecătorei Orhei, sediul Central din 20 februarie 2018, s-a anulat din momentul devenirii definitive a hotărârii judecătorești.

Prin decizia din 05 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea lui Dumitru Cociug cu privire la repunerea în termenul de adresare în judecată.

S-a respins apelul declarat de avocatul Vasile Stăvilă în interesele lui Dumitru Cociug și s-a menținut hotărârea din 01 februarie 2019 a Judecătorei Orhei, sediul

Central.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a stabilit că în conformitate cu art. 1557 alin. (1) Cod civil, certificatul de moștenitor se eliberează după 6 luni din ziua deschiderii succesiunii, în orice timp.

Respectiv, reieșind din faptul că după expirarea termenului de 6 luni de la data deschiderii moștenirii, certificatul de moștenitor poate fi eliberat moștenitorului oricând la cererea sa, fără acordul celorlalți moștenitori, termenul de prescripție al acțiunii în anulare a certificatului de moștenitor este de 3 ani de la data când persoana a aflat despre existența acestui certificat.

La caz, instanța de apel a menționat că precum reiese din circumstanțele cauzei, în raport cu normele legale menționate mai sus, cererea de chemare în judecată depusă de Dumitru Cociug privind anularea parțială a certificatului de moștenitor, radierea parțială din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate, înregistrarea parțială și recunoașterea dreptului de proprietate, și obligarea Serviciului cadastral teritorial Orhei să înregistreze dreptul de proprietate asupra bunului imobil rămas după decesul tatălui său, a fost înaintată cu omiterea termenului de prescripție extintivă, or, precum a statuat și prima instanță, la data de 18 septembrie 2014, Dumitru Cociug cunoștea cu certitudine despre existența certificatului de moștenitor testamentar nr. 8483 din 16 noiembrie 2006, emis de notarul privat Tatiana Bejenar.

Astfel, Colegiul civil a considerat întemeiată concluzia instanței de fond privind respingerea ca fiind tardive pretențiile lui Dumitru Cociug de anulare parțială a certificatului de moștenitor nr. 8483 din 16 noiembrie 2006 or, prin hotărârea irevocabilă a Judecătoriei Orhei din 29 iulie 2015, a fost respinsă cererea de chemare în judecată depusă de către Dumitru Cociug la 18 septembrie 2014 împotriva Efrosiniei Rață cu privire la anularea aceluiași certificat de moștenitor legal și recunoașterea dreptului de proprietate.

În același context, dat fiind faptul că pretențiile cu privire la radierea parțială din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate a Efrosiniei Rață asupra bunului cu nr. cadastral XXX, recunoașterea dreptului de proprietate a lui Dumitru Cociug asupra a ½ cotă-parte asupra bunului cu nr. cadastral XXX și obligarea Serviciului cadastral teritorial Orhei să înregistreze dreptul de proprietate al lui Dumitru Cociug asupra a ½ cotă-parte a bunului imobil cu nr. cadastral XXX, poartă un caracter subsidiar în raport cu pretenția de bază care a fost respinsă ca tardivă, instanța de apel a apreciat ca întemeiată concluzia instanței de fond referitor la respingerea și acestor capete de cerere, ca tardive, întrucât ele depind totalmente de soluția în privința anulării parțiale a certificatului de moștenitor nr. 8483 din 16 noiembrie 2006.

A menționat că cererea de repunere în termenul de adresare în instanța de judecată, a fost depusă doar la declararea apelului, adică cu omiterea termenului de decădere de 30 de zile.

A remarcat că nici în prima instanță și nici în instanța de apel, Dumitru Cociug nu a demonstrat prin probe concludente și pertinente cu privire la motivele omiterii termenului de prescripție, dar a făcut referire doar la fondul pretențiilor privind averea succesorală.

A constatat că la caz, este aplicabil termenul de prescripție de 3 ani de zile. prevăzut art. 267 Cod civil or, este evident că Dumitru Cociug a cunoscut anterior depunerii prezentei acțiuni, dar cert și probat la data de 18 septembrie 2014, despre

certificatul de moștenitor testamentar nr. 8483 din 16 noiembrie 2006, eliberat de notarul Tatiana Bejenar. Astfel, nu există circumstanțe în care Dumitru Cociug ar fi fost în imposibilitate de a înainta acțiunea în termenul de 3 ani de zile prevăzut de art.267 Cod civil.

A considerat ca întemeiată concluzia primei instanțe, că Dumitru Cociug nu a invocat vreun obstacol obiectiv ce l-ar fi împiedicat să conteste certificatul de moștenitor testamentar nr. 8483 din 16 noiembrie 2006 pînă la 18 septembrie 2017, or, după cum s-a constatat din circumstanțele cauzei, Dumitru Cociug a solicitat anterior verificarea legalității actului juridic emis de către notarul, iar prin înaintarea unei acțiuni practice clonă (schimbată doar pîrîta în proces) cu omiterea termenului de prescripție extinctivă, instanța de fond s-a expus corect și cu încadrarea normelor legale asupra acestui aspect.

La 26 iulie 2019 Dumitru Cociug a declarat recurs solicitând casarea deciziei instanței de apel și a hotărîrii instanței de fond cu soluționarea prin decizie a problemei privind repunerea în termenul de prescripție a cererii de chemare în judecată cu restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de fond, pentru examinare în fond.

În motivarea recursului a indicat că instanța de apel se contrazice or, reieșind din cele constatate de către instanța de apel, reiese că inițial s-a adresat în instanța de judecată în termenul de prescripție, adică la 18 septembrie 2014, iar după ce prima cerere de chemare în judecată a fost respinsă, la 19 februarie 2018 s-a adresat în instanța de judecată cu cerere similară, numai că împotriva Elenei Savciuc, deoarece Rață Efrosinia a decedat.

A menționat motivele de fapt și de drept invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele ierarhic inferioare.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului confirmă faptul că decizia din 05 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată pentru cunoștință părților la proces la 25 iunie 2019 (f.d. 192), prin urmare, recursul declarat de către Dumitru Cociug la 26 iulie 2019, a fost depus în termenul prevăzut de lege.

În conformitate cu art. 439 alin. (2), (3) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

Examinând admisibilitatea recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Dumitru Cociug, este inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept

procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Dumitru Cociug, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Or, argumentele invocate în recurs se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanțele ierarhic inferioare și nu redă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate și urmează a fi respinse.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei se precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel.

Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursul declarat nu rezultă încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

Cît privește dreptul justițiabilului „de a fi auzit de o instanță”, garantat de art. 6 § 1 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, instanța notează că obligația de a motiva o hotărîre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea *inter alia*, *Helle vs Finlanda*, 19 decembrie 1997, parag.55; *Hansen vs Norvegia*, 2 octombrie 2014, parag.71-74).

De fapt în concepția instanței europene, articolul 6 § 1 nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs, care întemeindu-se pe dispozițiile legale specificate, respinge un recurs ca fiind „lipsit de șanse de succes”, ceea ce s-a constatat în cazul de față (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen vs Finlanda* (nr.2), 13 ianuarie 2009, parag.24; *Baydar vs Olanda*, 24 aprilie 2018, parag.46).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de către Dumitru Cociug.

În conformitate cu art. 270, 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Dumitru Cociug.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Oleg Sternioală

judecătorii

Galina Stratulat

Victor Burduh